

PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN MUSIC CULTURE LESSONS

Allabergennova Malika

Urganch State Pedagogical Institute

2nd year graduate student majoring in "Music Education and Art".

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10958507>

ARTICLE INFO

Received: 04th April 2024

Accepted: 10th April 2024

Online: 11th April 2024

KEYWORDS

Education, method,
methodology, knowledge, skills
and abilities, skill, art, attitude.

ABSTRACT

As we carry out musical education and upbringing in the "musical culture" classes of secondary schools, the teacher first of all instills enthusiasm and interest in the art of music conveyed to students through knowledge, learned melodies and songs will shoot. At school, especially in the lower grades, interest and inclination to sing, listen to music is gradually formed, and the positive attitude and needs of young people towards the art of music are formed.

MUSIQA MADANIYATI DARSLARIDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR

Allabergennova Malika

Urganch Davlat Pedagogika instituti

"Musiqqa ta'limi va san'ati" mutaxassisligi 2-kurs magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10958507>

ARTICLE INFO

Received: 04th April 2024

Accepted: 10th April 2024

Online: 11th April 2024

KEYWORDS

Ta'lim, usul, metodologiya,
bilim, ko'nikma va malakalar,
mahorat, san'at, munosabat.

ABSTRACT

Biz umumta'lim maktablarining "musiqiy madaniyati" darslarida musiqiy ta'lim va tarbiya olib borayotganimiz sababli, o'qituvchi birinchi navbatda o'quvchilarga bilim, o'rganilgan ohanglar va qo'shiqlar orqali yetkazilgan musiqqa san'atiga ishtiyoq va qiziqishni uyg'otadi. Maktabda, ayniqsa boshlan'ich sinflarda, qo'shiq aytishga, musiqqa tinglashga qiziqish va moyillik asta-sekin shakllanadi va yoshlarning musiqqa san'atiga bo'lgan ijobiy munosabati va ehtiyojlari shakllanadi.

Kirish.

Musiqqa darsi tabiatan ham san'at, ham tarbiyaviy faoliyatdir. Uni rang-barang, mazmunli va qiziqarli qilish har bir o'qituvchidan katta pedagogik va kasbiy mahoratni talab qiladi. "O'quvchilarga san'atni o'rgatish juda qiyin", deydi taniqli bastakor pedagog D. B. Kabalevskiy, "barcha qiyinchilik shundaki, ularga hissiy qiziqish uyg'otmasdan haqiqiy san'atni o'rgatish mutlaqo mumkin emas.

Bu musiqqa darslarida o'quvchilarning ijodiy faolligini ta'minlash alohida ahamiyatga ega. Musiqani tushunish, uning hissiy ta'siridan zavqlanish hissiy tajribalar, shuningdek bilim,

ko'nikma va qobiliyatlarning ishtirokiga bog'liq. Asarni bajarish va idrok etishda his-tuyg'ular qanchalik faol va chuqur bo'lsa, ularni tushunish va o'zlashtirish, ularning ta'siri ostida bo'lish shunchalik ongli va samaraliroq bo'ladi. Ushbu holatlar ijodiy faoliyat natijasida yuzaga keladigan jarayondir. Axir, zerikarli va monoton darsda jonli hissiy holatni yarata olmaydi. O'quvchilarning darsga qiziqishi, birinchi navbatda, tinglash va ijro etish uchun tanlangan repertuar va usullarga (*an'anaviy yoki interaktiv*) bog'liq. Boshlang'ich sinflar uchun asarlar repertuarini tanlashning asosiy mezonlari ularning yoshiga, qiziqishiga, bilim va mahorat darajasiga bog'liq. Shunga ko'ra, qo'llaniladigan usullar ko'proq o'ynoqi bo'lishi maqsadga muvofiqdir. Bolalar dunyosi uchun qo'shiq, raqs, ertak qahramonlari, hayvonlar, qushlar, o'simliklar, tabiiy landshaftlar mavzusida turli tanlovlar shaklida tashkil etilgan asarlar mos keladi, uning estetik hissiyotlari va musiqiy qobiliyatlarini o'rganadi, rivojlantiradi. Bu ham zamonaviy, ham xalq qo'shiqlari, qardosh xalqlar va bastakorlarning asarlaridan foydalanish darslarni yanada mazmunli va faol qiladi, xalq musiqasi merosiga muhabbat va muhabbat tuyg'usini shakllantirishga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Yoshlar yetarli. Ijodiy faoliyat har bir darsda amalga oshiriladi.

Zamonaviy musiqa madaniyati darslarini badiiy-pedagogik ish deb hisoblash mumkin. Chunki o'qituvchi uni shaxsiy ijodi va tajribasi asosida yaratadi. Darsning tarkibi va dramaturgiyasi, uning badiiy va pedagogik g'oyasi, maqsad va vazifalari, shakllari, uslubiy texnikasi va texnologiyalari o'quvchilarning musiqa va o'quv materiallariga qiziqishini oshirish, ularga musiqiy san'at va madaniyatning ma'naviy mazmunini singdirish uchun ham qo'llaniladi, zamonaviy musiqiy ijodkorlikni tushunish-bularning barchasi o'qituvchining ijodiy yondashuvining mahsulidir. Musiqa darsini rejalashtirishda (*bir soat*) o'qituvchi maqsad, vazifa, mavzu, o'qitish turi va shakllari, musiqiy faoliyat va o'quvchilarga o'z mazmunida yetkazilishi kerak bo'lgan bilim, usul va texnologiyalarni belgilaydi, so'ngra dars ssenariysini yaratadi. Darsning har bir darsi: musiqa tinglash, jamoada xor bo'lib kuylash, musiqiy savodxonlik, ritmik harakatlar, bolalar musiqa cholg'ularida ijrochilik bir-biriga bog'langan va birlashtirilgan bo'lishi kerak. O'quvchilarni darsga faol jalb qilish uchun turli xil texnologiyalar, vositalar, texnikalar va texnikalar qo'llaniladi. Ma'lumki, har qanday pedagogik texnologiya yangi ta'lim loyihasini ishlab chiqadigan ta'lim tamoyillariga asoslanadi va o'quvchining shaxsiyatiga yo'naltirilishi kerak. O'qituvchi va o'quvchi, o'quvchi va o'qituvchining hamkorligi zamonaviy talablar asosida tashkil etilishi kerak. Ushbu jarayonda o'quvchilar bilan hamkorlikda ishlash ko'nikmalari shakllanadi. O'quvchilarning faol va samarali faoliyatiga qaratilgan o'quv jarayonini uslubiy ishlab chiqishdan farqli o'laroq, o'qitishning pedagogik texnologiyasi o'quvchilarga qaratilgan, shuningdek ularning o'qituvchi bilan shaxsiy va birgalikdagi faoliyatini hisobga oladi, materialni o'zlashtirish uchun sharoit yaratadi.

Pedagogik texnologiya turini tanlash darslarda va mashg'ulotlarda o'zlashtirilishi kerak bo'lgan bilim va ko'nikmalar darajasiga bog'liq. O'quv jarayonida ko'plab texnologiyalar qo'llaniladi. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarning yosh xususiyatlari, ommaviy ta'lim yoki individual ta'lim uchun mo'ljallangan.

"Zig-zag" strategiyasi usuli.

Usul guruhdagi o'quvchilar bilan ishlashga, mavzuni tez va chuqur o'zlashtirishga xizmat qiladi. Usulning afzalligi quyidagi jihatlar bilan belgilanadi:

1) o'quvchilar jamoada (yoki guruhda) ishlash qobiliyatini rivojlantiradilar;

2) mavzuni o'zlashtirish uchun sarflangan vaqt tejaladi.

"Zig-zag" strategiyasini qo'llash jarayoni quyidagi harakatlarni o'z ichiga oladi:

Sinf o'quvchilari bir nechta (3-4 guruh) ga bo'linadi; yangi mavzuning mohiyatini tushuntiruvchi matn mos ravishda 3-4 qismga bo'linadi; har bir guruhga mavzuning ma'lum bir qismi (1-matn, 2-matn va boshqalar) beriladi va uni o'rganish vazifasi qo'yiladi; vaqtni tejash maqsadida guruh a'zolari orasidan qo'shiq aytadigan tez o'qiydigan o'quvchilar tanlanadi guruhdoshlariga o'rganilgan musiqa haqida asosiy ma'lumotlar; tez o'quvchilarning g'oyalari guruhlar bilan to'ldirilishi mumkin; barcha guruhlar ularga berilgan matnni o'qiydilar (*musiqiy drama qaysi musiqiy janr? O'zbek bastakorlari tomonidan yaratilgan musiqiy dramalarga misollar keltiring; dirijyorlik san'ati haqida gapirib bering*) matnlarni puxta o'zlashtirgandan so'ng, guruhlar o'rtasida matnlar almashinuvi amalga oshiriladi; ushbu bosqichda yuqoridagi faoliyat takrorlanadi; shu nuqtai nazardan, o'quvchilar mavzuning mohiyatini yoritadigan butun matnni o'rganadilar.

Quyida o'quv jarayonida ishlatilishi mumkin bo'lgan ba'zi treninglar (texnologiyalar) tavsiflari keltirilgan: "tarmoq" usuli o'quvchini mantiqiy fikrlashga, umumiy g'oyalar doirasini kengaytirishga, adabiyotdan mustaqil foydalanishga o'rgatishga qaratilgan. "3x4" metodologiyasi o'quvchilarning erkin fikrlash, keng doirada turli xil g'oyalarni berish, tahlil qilish, xulosalar chiqarish, o'quv jarayonida individual va kichik guruhlarda ta'rif berish qobiliyatiga qaratilgan.

"Blits" o'yin usuli harakatlar ketma-ketligini to'g'ri tashkil etishni, mantiqiy fikrlashni, o'rganilayotgan mavzu asosida turli xil g'oyalar va ma'lumotlardan kerakli narsani tanlash qobiliyatini o'rgatishga qaratilgan.

Shunday qilib, o'quv jarayonida yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llashga qiziqish kundan-kunga ortib bormoqda. Chunki pedagogik texnologiyalar va interfaol usullar yosh o'quvchilarga chuqur bilim va ko'nikmalarni oson va qulay egallashga imkon beradi.

References:

1. Asmus V.F., *The problem of intuition in philosophy and mathematics: an outline of history: XVII – beginning of XX century* / Entry. Art. V.V. Sokolova. 3rd ed., Erased, 310 p. (URSS Editorial, M., 2004).
2. Bunge M., *Intuition and science* / trans. from English, 187 p. (Moscow, 1967).
3. Lobastov G.V., Intuition as a manifested totality of subjectivity, *Economic and socio-humanitarian studies*, **1 (13)**, 51 (2017).
4. Scheglova E.M., *The development of multicultural competence of future specialists: dis. cand. ped. sciences*, 164 p. (Omsk, 2005).
5. Sanzheeva L.V., Intuitive music of folklore of the indigenous peoples of the North in teacher education, *Modern problems of science and education*, **4**, 87 (2019).